

יצחק לאור

”פריחת הלילך”, פתיחה לרומן חדש

אילו נאלץ אורפיאוס לחלץ מהשאול התל אביבי את אורידיקה אשתו, היה אומר נואש מיד, לכן צריך לומר משהו על השאול הזה, שכן הוא יכול להעניק לנו מושג כלשהו על הכורח ההיסטורי של הגיהנום, ועל סוג ההנאה ששאבו בחורינו ועלמותינו מבילוי בבתי הקפה ובבארים הללו, מקומות איומים ורועשים, ובחודש אוגוסט, זה החודש שבו מתחיל סיפורנו, הם איומים עוד יותר, חם ולח ומצחיץ מאוד, בנוסף לרעש ולהמולה ולפרצי האהבה העצמית, זו המובנת-מאליה, לעצמה ולזולתה, של בני מתנחלים ונכדיהם וניניהם, כלומר אנחנו, שתמיד יש לנו מקום להתרחב, צפוף או לא צפוף, באותה נהמת הנני כאן, תוצר חד-פעמי של ההיסטוריה, הורי והורי-הורי והורי-הוריהם וכל הרשת המופלאה הזאת שהסיעה אותם, חיתנה אותם, כגשרים על פני אירופה, טוב, גם אסיה, טוב, גם אפריקה, במרכבות חוצות גבולות, ברכבות חוצות הרים, רק כדי להיפגש ולהוליד אותי, ואני הריני כאן, כורח היסטורי, בעצם היותי, יושב כאן, בחום אוגוסט, מסריח אל מחוץ לגופיה שלי, ושערי מבצבץ מתחת לבתי שחיי, מצמח על חזי, וניחוח זיעתי היבשה נפוץ על פני סביבתי, והרי לשם כך חצה אבי-סבי את הקרפטים, או את הוויסלה, כדי לפגוש את אב-סבתי, כדי שאני יחיד מכל צאצאיהם, בעולם ובארץ, יש עוד, לא במרכז, אריץ את קולי אל מעבר לשולחן, ואל מעבר לשולחנות שכני, ואני מכריז בזאת בקול גדול שאת הלה אני מכיר וגם את ההוא אני מכיר, ואני מופך, כמובן, שהרי אני מובן-מאליו, והרעש הזה איננו בא מגרון אחד, אם דימיתם לרגע, כאילו יש בכוננתנו לספר סיפור של אותו תוצר נדודים, לא, לא, הרעש הקולני הזה בא מגרונות רבים, כולם צמתים חד פעמיים של תהליך היסטורי רחב, העוצר במקרה בבית הקפה הזה, שמזגנו אינו משכיל להטביע את ריח הזיעה היבשה מבתי השחי, וסנדלי אצבע מצחינים מזיעת כפות רגליים – ציז קראו לה פעם – ואימהות מחתלות את תינוקיהן, מנקות את הקרוי בעברית בת-ימינו קאקי, שאינה אלא, לטובת הדורות הבאים, צואת תינוקות חומה, רכה ומסריחה מאוד, ובקבוקי מזון

לתינוקות עוברים מעבר לשולחן, בעזרת היושבים באמצע, בין כורח היסטורי אחד לשני, אמה מעבירה לאבא, המשתתף בהנקה הזאת, איך לא, בעודו משחק שחמט, או ששִׁבש, וכאילו בית הקפה הוא הכרח בל יגונה, ואי אפשר לא לבוא לשם עם התינוק ולהחליף לו, על השולחן, ליד הקפה והטוסט־גבינה, מעין תחנת רכבת של פליטים, שכבר אין להם לאן לנדוד, לפחות עד סוף העונה, וכאן יישארו לפחות כל הקיץ, בשמחה די גדולה, וכלבים נובחים ורודפים זה את זה, כי הכניסה לכלבים אינה אסורה אצלנו, גם לא ליהודים, לא לילדים, רפליקות של כורח היסטורי לעתיד לבוא, הזוחלים בין השולחנות בכל מיני משחקים ומטלות שהטילו עליהם הוריהם, כדי שלא יפריעו להוריהם, וכאמור כבר, אפילו לערבים מותרת הכניסה, והם מורידים את הכלים מהשולחנות ושרים בתוך המטבח את שירת ארצם הפורחת, ובחוף, ברחובות, נוהמים המזגנים כמו גדודי טנקים מחכים לרגע הפקודה, ואנשים שאינם נתחבים לצחנת בתי הקפה או הבארים, מסיבות של צניעות, או של אנינות טעם נדירה, נוהרים למקומות שבהם יש מזגני חינם: בנקים, בתי מסחר, סניפי דואר, קניונים, והטמפרטורות הגבוהות מזמנות אלינו תיירים מטורפים, אשר לא רק שאינם מחרימים את ארצנו בגלל שמה הרע, שיצא כבר בעולם כולו, אלא הם אף נהנים מן האקלים הנורא הזה, יולי־אוגוסט, על פי המלצות ספרי הדרכה, איפה סקס קול, ואיפה אוכל קול, איפה הומואים קול ואיפה טכנו קול, וחום הזפת של הכבישים מכה בקירות הבתים וקירות הבתים משיבים אדים, והמזגנים, גדודי טנקים שבכוננות, דוחסים עוד חום לתוך העיר, ומי שאינו מכיר את אוגוסט בארץ, שייך ככל הנראה לאליטות הישראליות, הנוסעות מכאן בחודש הזה, ולהם אנחנו מספרים את הדברים הללו, לפי שעליהם לדעת מהו המקום עליו הם ממליצים בלהט לכבי כזה, כאילו שליחי משרד התיירות, בכתי קפה חביבים באיסלנד הצוננת, או בברלין המתרוממת, או בקליפורניה החולמת, ויש רגעים שבהם עולה התענוג של היושבים כאן על גדותיו ובשעה מסוימת אחרי הצהריים מתחילה שירה סביב שולחן אחד, תערובת של נוסטלגיה אל הימים שבהם היו אבות אבותינו קופים, ועדרם נהם, אלא שהמוסיקה בת המאות האחרונות, גדולתה שיכולה היא לשלב עוד סוגים של עדריות, למשל שימוש בכס עבה משתפך, עדות לנוכחות הורמונאלית ביחד עם רגש עמוק, וגם קמצוף חסידי, בעיקר המלים אוייוי וי, ובקיצור, באותו רגע, כל נדודי אבותינו לצורך נישואים וזיווג והזדווגות מקבלים עוד משמעות, וליד שולחן בפנינה, ממש במקום שבו מענטזת המלצרית, לא מרצון להיות יפה, אלא מצורך לעבור בין שני כיסאות, לתוך המטבח ולהביא עוד טוסטים עם גבינה צהובה מותכת, קרוב מאוד למקום שבו

יכולת גם ליטול מן המיתלה מפתח ולצאת לחצר ושם לפתוח בית שימוש, ואחר כך לנעול ולעבור שוב ליד אותו שולחן, שבו ישבו בכל יום חמישי לפנות ערב, למן חודש אוגוסט הנורא ההוא, אלחנן כצנלבוגן, הקשיש, כמו כל איש צבא בדימוס, ויריב צימרמן, שאין לו גיל, כמו כל פרופסור, בקפה "פריחת הלילך".

מאי, 2011